

Essay - Dag van de Waarheid

Zowel arbeid als basisinkomen hebben hun eigen, jaarlijkse herdenkingsdag op 1 mei. Voor wat betreft het Onvoorwaardelijk en Universeel Basisinkomen (OBi) is dat volkomen terecht. Wie de strekking van mijn visie kent (lees mijn boek *De Derde Verlichting*) zal begrijpen dat ik daarentegen minder op heb met een Dag van de Arbeid. De vastgeroeste koppeling tussen arbeid en inkomen en de daarmee gepaard gaande arbeidsethos moeten namelijk worden geminimaliseerd zo niet compleet verdwijnen.

1 mei is vooral ook een dag om eens even stil te staan bij enkele belangrijke uitgangspunten van *De Derde Verlichting*. Actueler en urgenter wordt het voorlopig niet. Zorgen om de toekomst en verbetering van de wereld leven vooral in een besloten kring van 'OBi-lievers' en helaas veel te weinig in politiek en media.

De Derde Verlichting spint rond een eigen, holistische variant van OBi. Het basisinkomen is namelijk een middel en allesbehalve een doel op zichzelf! Het vormt 'slechts' een fundament onder vele noodzakelijke omwentelingen in onder andere maatschappij, economie en vooruitgangdenken. In de journaals, aan talkshowtafels en in alle beschouwende media zou minder aandacht moeten zijn voor het wel en wee van criminelen en advocaten en hoe bedrijven via machtige lobby's trachten te voorkomen dat ze eindelijk eens hun maatschappelijke verantwoordelijkheid moeten nemen.

Waarom kunnen programma's als de Avondshow van Lubach en Even Tot Hier wél zaken begrijpelijk maken en aan de kaak stellen? In slechts enkele zinnen en in korte tijd. Het diskwalificeert een groot deel van journaal en media. Analyseren en de juiste vragen (durven!) stellen. Hoe simpel kan het zijn? Politici en CEO's laat je niet weggelaten met ontwijkende antwoorden. Ouderwets vastbijten dus. Waar zijn de Icha Meijers van nu?

In dit essay quote of parafraseer ik enkele ideeën uit mijn boek.

Nederland in 2050

Hoe ziet de samenleving van 2050 eruit? Als in menig moderne film start mijn boek bij het einde. Daarna wordt uitgebreid ingegaan op analyses, details, motivering en cijfers. Met het uiteindelijke doel om een haalbare route uit te stippelen hoe we van een hopeloze situatie in 2023 met vertrouwen naar een nieuwe toekomst vanaf 2050 kunnen toewerken. De oorspronkelijke uitgave van *De Derde Verlichting* bevat een integrale weergave van het essay **Nederland in 2050**, dat ook apart te lezen/downloaden is op de Vinisva website (www.vinisva.nl).

De Derde Verlichting

Het fundament onder het boek *De Derde Verlichting* wordt gevormd door allerlei elementen. Onder andere het humanisme, de Verlichting(en), langetermijndenken, een veranderde houding ten opzichte van werk en zekerheid, de *Gelukbelevingsgrens* en bovenal een *onvoorwaardelijk basisinkomen*. Een jaar na het verschijnen van Thomas More's *Utopia* werden de *95 Stellingen* van Maarten Luther geopenbaard en de wereld werd op zijn kop gezet. De aflaten van toen zijn vervangen door het tijdperk '90 - nu. *De Derde Verlichting* verwijst naar een Spinozalezing van april 2001 door Hilary Putnam. Hij verlangde naar een nieuwe tijd, waarin kritisch denken en geloof in een rechtvaardiger toekomst beter samengaan. Die aanstaande periode noemde hij *de derde verlichting*. De 'laatste mens' is een fenomeen uit de werken van filosoof Nietzsche. In *Also sprach Zarathustra* voorspelt hij een wereld waarin het nihilisme heeft gezegevierd. De mensen zijn losgezongen van god en gebod en hedonisme viert hoogtij. Subtitel is "**Wil de laatste mens het licht uitdoen?**" Vanuit een misantropische blik bezien, is de mens het wel waard om deze aarde te bevolken? Zou het niet beter zijn als het *antropoceen* zo snel mogelijk eindigt? "Alles is een keuze!" is het meest toepasselijke mantra om continu in gedachten te nemen tijdens lezing van het boek.

Blik op Nederland (en de wereld)

- Het Sociaal Contractstaat flink onder druk. Boosheid en korte lontjes zijn er alom. De redenen zijn talrijk, al weet de burger het vaak zelf niet. De overheid overspeelt haar hand en de afstand tussen politiek en burger is maximaal. Onder de titel *Sociaal Contractbreuk* is een apart essay beschikbaar op de Vinisva website.
- In tegenstelling tot eeuwen geleden valt er nu wel degelijk wat te voorspellen en te doen. Klimaat, economie, politiek, technologie, cultuur, zorg en onderwijs: wat willen we eigenlijk?
- Evolutie betekent aanpassen. Vooruitgang heeft verandering nodig! In een overwegend conservatieve wereld staat dit manifest waarschijnlijk gelijk aan vloeken in de kerk. Eigenlijk rechtvaardigen alle middelen het doel: verandering is nodig, heel hard nodig. 2.400 jaar geleden omschreef Plato in zijn *Allegorie van de groetheit* verschil tussen werkelijkheid en de wereld van ideeën. Mensen staan volgens hem met de rug naar (mogelijke) veranderingen en staan sceptisch tegenover andersdenkenden en anderszienden. De weg van verandering is per definitie vol bezwaren, obstakels en omwegen.
- Angst en onzekerheid overheersen in de 21^e. Daardoor of desondanks groeit het aantal personen, organisaties en instanties dat zich bezighoudt met de vormgeving van een nieuwe wereld met de dag.
- We zijn ontworteld, we weten niet welke kant we op moeten. We lopen te vaak valse profeten en leiders achterna. Stem niet op onruststokers en partijen die aantoonbaar verantwoordelijk zijn voor de huidige ellende. Kies voor visie, stem in elk geval ALTIJD en BLANCO als je niet kunt of wilt kiezen.
- Leiders zonder visie en strategie zijn letterlijk en figuurlijk blind voor ontwikkeling en vooruitgang. Er zijn er die zich er zelfs op voorstaan dat ze geen visie hebben. Ongelooflijk!
- Het individu regeert, collectiviteit is ver te zoeken. Economie is het enige dat telt, essentiële onderdelen van een wenselijke maatschappij en bijbehorende cultuur zijn stelselmatig afgebroken. Hedonisme en materialisme vieren hoogtij. We zijn erg vatbaar voor de kralen van deze tijd.
- Het volk is in slaap gesust door hemelse groeicijfers en bijbehorende

virtuele en reële blingbling. Bovenal is de mensen de blik én haalbaarheid op een betere, gelukkige of in elk geval verzekerde toekomst ontnomen. Welhaast iedereen is ontevreden. Gaan voor het eerst in de geschiedenis onze kinderen het niet beter hebben dan wij?

- Niet te verwarren met inkomen is de ongelijkheid in vermogen! Er is sprake van een schaamteloze scheefgroei in vermogen. Kapitaal vergaren via bijvoorbeeld aandelen, winstdeling of erfenis is duizend maal interessanter en makkelijker dan door (hard) te werken!
- Van kale kippen en kikkers valt niks te plukken. Het maatschappelijke systeem dient door de sterkste schouders te worden gedragen. Zo niet, ontstaat onvrede, op korte of lange termijn. Vermogenden in het algemeen en bedrijven plus aandeelhouders in het bijzonder zullen een veel grotere bijdrage aan de maatschappij moeten leveren.
- De bijdrage aan de maatschappij daalt blijkbaar recht evenredig met een stijging van kapitaal. Met uiteraard de spreekwoordelijke uitzonderingen. Vrijwillig of gedwongen dient het grootkapitaal een al lang openstaande rekening te betalen. Liefst met terugwerkende kracht tot 1990, als aftrapjaar voor het maatschappij-eroderende neoliberalisme.
- De dreiging van bedrijven om Nederland te verlaten kunnen we gerust naast ons neerleggen. Wie wil vertrekken, moet gewoon gaan. Of je nou Shell, Unilever of Boskalis heet, je bent en blijft onderdeel van een geheel. Met alle onderlinge afhankelijkheid die daarbij hoort. Overigens zal het groene gras bij de burens ook eens vergelen. Een aantrekkelijke, stabiele en relatief eerlijke maatschappij kan voor de meer nadenkende organisaties juist een reden zijn om zich in Nederland te vestigen.
- Voor ieder mens geldt de vraag wat belangrijk is. Welvaart of welzijn, geld of geluk, vrede of oorlog. Het is immer een kwestie van willen en kiezen en vervolgens de consequenties aanvaarden. En niks is zwart-wit en of-of! Nuancering kan in elke nieuwe regel worden ingebakken.
- In dit millennium is het toedekken van kleine en grote crises de norm. Verantwoordelijkheid wordt niet genomen. Schadebeperking is het devies. In de waan-van-de-dag worden nieuwe regels geïntroduceerd zonder te willen investeren in de handhaving ervan. Regeren is vooruitschuiven en er wordt niks structureel en daadwerkelijk aangepakt, laat staan opgelost. Met een groeiende, sociale ergernis en onrust als resultaat.

Hoe verder?

We hebben nóg een Dag nodig: de *Dag van de Waarheid*. We moeten onszelf confronteren met alom woekerende onwil en onmacht en flink aan de slag gaan. Strategische, tactische en operationele actieplannen opstellen en jaarlijks de vorderingen langs een meetlat leggen. Mijn boek *De Derde Verlichting* staat vol met hanteerbare ideeën en uitgangspunten voor de broodnodige veranderingen. Er moet heel wat gebeuren om verdere ontwrichting van de samenleving te voorkomen. In Nederland, in Europa, in de wereld. De geschiedenis herhaalt zich ook hier behoorlijk wetmatig. Na een tijd van voorspoed geraken we in onrustige tijden. Wat Rusland doet weten we inmiddels. Wat gaat China doen in vooral Azië en Afrika? Is er überhaupt een oplossing voor het Israël-Palestina conflict? Wordt Europa ooit een club van meer eensgezindheid? Wat heeft de ongecontroleerde bevolkingsgroei in India voor gevolgen, voor het land zelf, de regio en de wereld? Hoe lang blijft het nog rustig in Zuid-Amerika? In de jaren '70 was het een lappendeken met allerlei onwelvoeglijke autocratieën.

We hebben als burgers alles in handen om veranderingen door te (laten) voeren, maar we steken liever de kop in het zand. Verwend door vooruitgang weten we niet meer hoe we met tegenslag moeten omgaan. Het leidt tot ongewenste ontwikkelingen. Xenofobie, discriminatie en racisme zijn blijkbaar niet uit te roeien. We gaan niet naar de stembus, juist nu het wel broodnodig is! Een keiharde wal zal ooit het schip keren als we als mensheid niet het heft in eigen handen nemen. Robots, immigranten, huisvesting, mensenrechten, CO₂, stikstof, krimpende gletsjers, een stijgend waterpeil, plastic en kernafval, oorlog, Rusland, China, et cetera. Hoeveel relevante en urgente onderwerpen wil je hebben? En dan wordt het dagelijks discours bepaald door de nieuwste musical of TV-serie, immigratie en asielbeleid, criminelen en schietpartijen of een oranje presidentskandidaat in de VS?

Alles is een keuze!

Hans Geurts

#ddvnl

